

české názvosloví ptáků

1 zpráva

Josef Chytil <jchyt@centrum.cz>
Komu: tg.cuckoo@gmail.com

2. prosince 2023 v 23:27

Ahoj Tome,

byl jsem dnes osloven ohledně vyjádření se k nyní probíhající inovaci názvosloví ptáků světa/palearktu/Česka. Vzhledem k Tvému požadavku poslat toto vyjádření nejpozději zítra brzy ráno to bude jen velmi stručné, všeobecnější; vzhledem k dnešnímu náročnému dni ani nelze jinak. Podle mého názoru je "zakopaný pes" již v obecném přístupu názvoslovné komise (NK) k názvosloví (viz www.birdlife.cz/aktualizovana-ceska-jmena-ptaku-sveta). Ne všechny jejich přístupy lze bezvýhradně přijímat, a pokud je již (podle mého názoru) správný názor/přístup vyjádřen, tak se jej nakonec NK nedrží (viz kap. (Ne)stabilita názvosloví. Název je jakási nálepka druhu, a pokud je tato nálepka všeobecně přijímána (za všechny příklad jediný - moudivláček), nechme jej být! Jiný příklad může být zmíněná chalupa pomořanská - nikdy jsem neuvažoval, jestli tento druh žije v nějakém pomorí/Pomořansku, ale vím, že jde o českou "nálepku" pro druh Sterc. pomarinus. Podobným příkladem může být rybák severní; všichni ptáčkáři tento název přiřazují jednoznačně druhu Th. sandvicensis, přestože druh tráví většinu života na polokouli jižní. Další klad "starého" názvosloví vidím v tom, že i laik ví/tuší, co je to rybák, zatímco u nově vytvořených rodových názvů to nelze ani odhadnout (znovu odkazují na nesmyslné názvy u kolibříků v případě slovenského názvosloví).

Za chybu považuji násilně přejmenovávat rody náležející nyní do různých čeledí (viz strnad v čeledi strnadovití a také Calcariidae). Všechna světová názvosloví se tímto názorem neřídí a přednostně vycházejí z pohledu stability (viz Warbler v angličtině používaný v případě několika i velmi rozdílných čeledí). A za další chybu (podstatnou) považuji snahu mít pro (pokud možno všechny/většinu) rodů i specifická česká jména. Za nepřijatelný vzor zde považuji slovenské názvosloví kolibříků, kde názvy některých rodů vzbuzují buď úsměv, nebo kroucení hlavou. Ještě daleko horším případem je české názvosloví ryb světa .....tam už jde opravdu spíše o tragikomedii než o seriózně míněný pokus.

Vzhledem ke zmíněné snaze IOC sjednotit všechny v současnosti používané systematiky i názvosloví do jednotného světového, tak bych osobně počkal na tento výsledek. Současná jména uveřejněná na webu ČSO bych bral jako nezávazné návrhy. Obecné principy názvosloví bych před definitivním návrhem názvosloví podrobil důkladnému rozboru s tím, že by případné hierarchické uspořádání jednotlivých postulatů bylo široce akceptovatelným přístupem k tvoření českých jmen.

Navrhuji také přečíst některé již dříve publikované názory dr. Hudce, jehož kritický pohled vidím jako široce akceptovatelný přístup.

S pozdravem,
Jožka Chytil